

Kpl 1

- Millä tavoin globalisaatio on muuttanut maailmaa?
- Mitkä ovat tulevaisuuden isoja megatrendejä?

Käsitteet:

- globalisaatio
- keskinäisriippuvuus
- megatrendi

Kpl 2

- Mitä tarkoittaa talouden globalisaatio ja miten se on vaikuttanut maailmankauppaan?
- Miten talouden globalisaatio näkyy sinun elämässäsi?
- Mikä on suuryritysten vaikutus talouteen? Onko niillä yhteiskuntavastuuta?

Käsitteet:

- Talouden globalisaatio
- lokalisaatio
- kerrannaisvaikutus
- yhteiskuntavastuu

Kpl 3

- Mistä syistä maailmantalouden painopiste on siirtynyt Aasiaan?
  - Miten tämä on vaikuttanut Aasian maihin?
- Mitkä tahot päättävät maailmankaupan pelisäännöistä?

Käsitteet:

- protektionismi
- kehittyvä talous
- YK
- IMF
- WTO
- G7
- OECD

Kpl 4

- Mistä syystä Euroopan yhdentyminen alkoi?
- Mitkä olivat yhdentymisen ensimmäiset vaiheet?

Käsitteet:

- Yhdentyminen eli integraatio

- Schumanin julistus
- Marshall-apu
- Hiili- ja teräsyhteisö
- Euratom
- Rooman sopimukset
- Euroopan talousyhteisö EEC
- Euroopan yhteisö EY
- Maastrichtin sopimus

Kpl 5

- Miten yhdentyminen on syventynyt 1970-luvulta lähtien?
- Millä tavoin Euroopan unioni voi integroitua? (3 tapaa)
- EU:hun haluavan valtion tulee täyttää Kööpenhaminan kriteerit. Mitkä ne ovat?

Kööpenhaminan kriteerit:

- vakaa hallinto, joka takaa demokratian ja oikeusvaltion toteutumisen, ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelun sekä niiden oikeuksien kunnioittamisen
- hallinnon kyky soveltaa ja käsitellä EU:n lakeja käytännössä
- toimiva markkinatalous ja kyky sopeutua EU:n sisämarkkinoihin
- kyky omaksua EU:n säännöt ja velvollisuudet ja EU:n tavoitteiden tukeminen.

- Mitkä ovat EU:n jäsenyysneuvottelujen neljä vaihetta?
- Mitä tarkoittaa Brexit? Mitä syitä sille on ja mitä siitä on seurannut?
- Minkälaisia muutoksia unionin yhteistyössä on tapahtunut 2000-luvulla?

Käsitteet:

- pohjoinen laajentuminen
- eteläinen laajentuminen
- EFTA-laajentuminen
- itälaajentuminen
- Ehdokasmaa
- brexit
- kööpenhaminan kriteerit
- Schengen-alue ja Schengen-sopimus
- eriytyvä yhdentyminen

Kpl 6

- Mitkä asiat erottavat Euroopan unionin eri maita?

- Millaisia eroja Itä- ja Länsi-Euroopan välillä on ja mistä erot johtuvat?

Käsitteet:

- yhtenäisvaltio
- liittovaltio

Kpl 7

- Mitkä asiat yhdistävät Eurooppaa ja eurooppalaisia?
- Mitkä EU:n symbolit korostavat yhtenäistä identiteettiä?

Käsitteet:

- Lissabonin sopimus
- Euroskeptikko ja euro-optimisti
- euroalue

Kpl 8

- Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia unioni tuo kansalaiselle?
- Mikä on Schengen-sopimus ja mitä vaikutuksia sopimuksella on unionin kansalaisen arkeen?

Käsitteet:

- Schengen-sopimus
- EU-kansalaisuus

Kpl 9

- Mitkä ovat EU-kansalaisen vaikutusmahdollisuudet?
- Millä keinoin EU pyrkii aktivoimaan nuoria?

Käsitteet:

- Euroopan nuorisofoorumi
- kantelu
- vetoamus
- kuulemismenettely
- kansalaisaloite

Kpl 10

- Keskeistä on osata kertoa lyhyesti jokaisesta eri toimielimistä.

Käsitteet:

- Eurooppa-neuvosto eli huippukokous
- Euroopan unionin neuvosto eli ministerineuvosto
- Euroopan komissio

- Komissaari
- Coreper eli pysyvien edustajien komitea (suurlähettiläät)
- Määräenemmistö
- Euroopan parlamentti
- meppi
- Europuolue
- täysistunto
- Valiokunta
- Euroopan unionin tuomioistuin

Kpl 11

- Mitä eroa EU:n eri säädöstyypeillä on ja miten EU-laki säädetään?
- Mitä tarkoittaa demokratiavaje ja millä perusteilla sitä voi puolustaa tai kritisoida?

Käsitteet:

- asetus
- päätös
- direktiivi
- tavallinen lainsäätämisympäristö
- subsidiariteettiperiaate
- hyväksyntämenettely
- kuulemismenettely
- demokratiavaje
- lobbaaminen
- avoimuusrekisteri

Kpl 12

- Miten eri tavoin EKP yrittää vaikuttaa talouteen?
- Mitkä ovat Euroopan unionin neljä vapautta ja mitä vaikutuksia niillä on yrityksille ja unionin kansalaisille?
- Mitä tarkoittaa aluepolitiikka ja mikä on sen tarkoitus?
- Millä keinoilla EU:n velkaantumista on yritetty hillitä?

Käsitteet:

- EU:n neljä vapautta
- Aluepolitiikka
- Nettomaksaja ja nettosaaja
- rakenne- ja koheesiorahastot
- Euroopan talous- ja rahaliitto EMU

- vakaus- ja kasvusopimus
- no bailout-periaate
- nuuka nelikko

Kpl 13

- Mitä eri perusteluja Suomen liittymiseksi unioniin esitettiin 1990-luvulla?
- Ketkä Suomessa päättävät EU-asioista? Entä Brysselissä?
- Miten Suomi pyrkii vaikuttamaan EU-asioihin?

Käsitteet:

- Suomen pysyvä edustusto
- EU-ministerivaliokunta

Kpl 14

- Millaista yhteistyötä Pohjoismaat tekevät keskenään? Miten se on alkanut ja kehittynyt?
- Millaista yhteistyötä Pohjoismaat tekevät Baltian maiden kanssa?

Käsitteet:

- Pohjoismaiden neuvosto
- Pohjoismaiden ministerineuvosto

Kpl 15

- Millä tavalla uhkakuvat ovat muuttuneet?
- Mikä on valtion rooli turvallisuuden varmistamisessa?
- Millä tavoin viranomaiset pyrkivät varmistamaan kansalaisten turvallisuuden?
- Mitkä tahot tekevät turvallisuuden varmistamisessa yhteistyötä Euroopassa + millaista yhteistyötä?

Käsitteet:

- Hybridisodankäynti
- Suppea ja laaja turvallisuuskäsite
- Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus
- Perusoikeudet
- Valmiuslaki
- Puolustustilalaki
- Kyberuhka

Kpl 16

- Ketkä päättävät Suomen turvallisuuspolitiikasta?
- Mitkä ovat Suomen ulkopolitiikan ja maanpuolustuksen pääperiaatteet?
- Miten ja miksi Suomesta tuli Naton jäsen?
- Armeija merkitys Suomen puolustuksessa

Käsitteet:

- Nato
- Utva
- Yleinen asevelvollisuus
- Maanpuolustusvelvollisuus
- Siviilipalvelu
- Työvelvollisuus

Kpl 17

- Mitkä tahot huolehtivat EU:n yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta?
- Miten EU yrittää ylläpitää turvallisuutta?

Käsitteet:

- Etyj
- Sotilaallinen- ja siviilikriisinhallinta
- Kriisinhallintajoukot
- Kokonaisvaltainen kriisinhallinta
- Yhteisvastuulauseke
- Turvatakuut

kpl 18

- Minkälaiset suhteet unionilla on lähialueisiin ja globaaleihin toimijoihin?
- Millainen on EU:n ja Venäjän välinen suhde?
- Mitä on naapuruuspolitiikka?

Käsitteet

- Naapuruuspolitiikka
- Välimeren unioni
- Afrikan unioni
- ASEAN eli kaakkois-aasian keskinäinen yhteistyöjärjestö